

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 61/2022-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcu Petra Molnára a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Hargašom, Radlinského 51, Bratislava, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Prešov č. k. 2 Pv 106/18/7707-98 z 28. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 28. decembra 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresnej prokuratúry Prešov (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 2 Pv 106/18/7707-98 z 28. septembra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie okresnej prokuratúry a nariadil okresnej prokuratúre vysloviť vyšetrovateľovi Okresného riaditeľstva Policajného zboru Prešov, odboru kriminálnej polície (ďalej len „vyšetrovateľ“) príkaz vo veci znova konať a rozhodnúť.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že vyšetrovateľ uznesením ČVS: ORP-139/1-VYS-PO-2018 z 28. júna 2021 (ďalej len „uznesenie o zastavení“) zastavil trestné stíhanie začaté pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2 písm. d) Trestného zákona z dôvodu, že skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, sa nestal. V trestnom konaní bol sťažovateľ v procesnom postavení oznamovateľa a poškodeného. Trestné stíhanie bolo vedené na tom skutkovom základe, že 5. apríla 2016 mala byť v hlavnej spravodajskej relácii TV Markíza odvysielaná reportáž redaktora [REDAKOVANÉ]

o sťažovateľovi, ktorý v nej bol prezentovaný ako obvinený z násilnej trestnej činnosti proti ženám. Následne mal redaktor kontaktovať sťažovateľa s tým, že pokiaľ nechce, aby bola odvysielaná aj druhá reportáž, má mu odovzdať sumu 6 000 eur spôsobom, ktorý mu popísal. Sťažovateľ však uvedenú sumu požadovaným spôsobom a v požadovanom čase neodovzdal. Následne sťažovateľa kontaktoval [REDAKOVANÉ], ktorý mu oznámil, že o situácii vie, a popísal, kedy a akým spôsobom má odovzdať sumu 6 000 eur. Sťažovateľ vybral zo svojho účtu v banke uvedenú sumu a túto v obálke požadovaným spôsobom aj odovzdal. Popísaným spôsobom tak mala sťažovateľovi vzniknúť škoda v sume 6 000 eur.

3. Proti uzneseniu vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú odôvodnil tým, že uznesenie o zastavení trestného stíhania považuje za nesprávne a nedostatočne odôvodnené, a navrhol, aby okresná prokurátorka prikázala vyšetrovateľovi vo veci ďalej konať.

Okresná prokurátorka napadnutým uznesením sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietla. Sťažnostné námietky sťažovateľa zhrnula do 5 bodov, podľa ktorých sťažovateľ: 1. uznesenie vyšetrovateľa považoval za nedostatočne odôvodnené a nesprávne, v rámci čoho uviedol, že trestné stíhanie bolo začaté už päťkrát, pričom uznesenie o začatí nebolo jeho obhajcovi doručované, 2. namietol procesnú použiteľnosť SMS správ a zvukových nahrávok súkromného charakteru, 3. namietol, že orgány činné v trestnom konaní sa nezaoberali predchádzajúcim pokynom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) a nevzali do úvahy znalecký posudok, 4. tvrdil, že dostatočným spôsobom preukázal negatívne dopady reportáže, 5. poukázal na konkrétne listinné dôkazy a výpovede svedkov, ktoré jasne potvrdzujú výpoveď sťažovateľa.

Prokurátorka okresnej prokuratúry v napadnutom uznesení okresnej prokuratúry k bodom 1 a 2 uviedla, že uznesenie vyšetrovateľa považuje za dostatočne odôvodnené, správne a zákonné. Zároveň poukázala na § 199 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého sa uznesenie o začatí trestného stíhania nedoručuje. Vo vzťahu k námietkam o použiteľnosti SMS správ a zvukových nahrávok predložených sťažovateľom v podstatnom uviedla: „Z hľadiska možného využitia súkromných nahrávok inej osoby v trestnom konaní možno uzatvoriť, že ako všeobecné pravidlo musí platiť neprípustnosť získavania dôkazov zo strany súkromnej osoby za porušenia ustanovenia § 11 a § 12 Občianskeho zákonníka, t. j. vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov inej osoby bez jej súhlasu, napríklad utajovaným spôsobom (a je bez významu, či ide o fyzickú osobu alebo právnickú osobu). Je neprijateľné, aby súkromná osoba cielene (úmyselne) porušovala uvedené ustanovenia Občianskeho zákonníka s tým, že tak robí z dôvodu možného získania informácie, ktorá by mohla byť použiteľná niekedy v blízkej, či vzdialenej budúcnosti v trestnom, či inom konaní...“

Znaleckým skúmaním mobilného telefónu poškodeného [REDAKOVANÉ] boli rozanalyzované SMS správy, ktoré však dokazujú len to, že prebehla nejaká komunikácia medzi poškodeným a užívateľom telefónneho čísla... Taktiež nebolo preukázané, že k nejakej platbe došlo. Vo videu je zaznamenané, ako poškodený vhadzuje bielu obálku do schránky spoločnosti... ale nie je na ňom zaznamenané, čo sa v obálke nachádza. Z výpovede poškodeného [REDAKOVANÉ] vyplýva, že ani [REDAKOVANÉ] a ani [REDAKOVANÉ], nepoužili žiadne slová, ktorými by sa mu vyhrážali smrťou, násilím, hrozbou násilia a ani hrozbou inej ťažkej ujmy. Z výpovedí svedkov vyplýva, že ich vzťah sa

s poškodeným [REDAKOVANÉ] nezmenil a ani v jeho rodinnom živote nedošlo k žiadnym zmenám, lebo rodina ho stále podporovala. V neposlednom rade je potrebné podotknúť, že v danej veci nebolo možné uplatniť rôzne procesné úkony v zmysle Trestného poriadku, nakoľko poškodený vec nahlásil až rok a pol po skutku a preto nijakým iným spôsobom nebolo možné preveriť oznámenie pána [REDAKOVANÉ] a preto vyšetrovateľ PZ nemohol konať inak ako v tomto prípade.“

V ďalšej časti napadnutého uznesenia prokurátorka okresnej prokuratúry venovala pozornosť prevereniu námietok sťažovateľa označených bodmi 3 – 5. V tejto súvislosti zhrnula, že vyšetrovateľ vykonal všetky potrebné procesné úkony vrátane nariadených generálnou prokuratúrou. Zároveň prokurátorka okresnej prokuratúry uviedla, že sťažovateľ dostatočným spôsobom nepreukázal negatívne dopady prvej uverejnenej reportáže, pričom druhá reportáž ani nebola pripravená v systéme TV Markíza. Súčasne v napadnutom uznesení poukázala na to, že trestné oznámenie podal sťažovateľ až po 1,5 roku od odvysielania reportáže a navyše, z jeho výpovede nevyplynuli žiadne skutočnosti, ktoré by tento časový odstup opodstatňovali. Vo vzťahu k výpovediam svedkov argumentovala, že z ich výpovedí vyplýva, že sťažovateľ im reprodukoval okolnosti, za ktorých ho mali [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] nútiť k vyplateniu požadovanej sumy.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podľa názoru sťažovateľa vyšetrovateľ aj dozorujúca prokurátorka nesprávne a skreslene vyhodnotili skutkový stav trestného konania v neprospech sťažovateľa ako poškodeného. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol: „Vzhľadom na doposiaľ zistený skutkový stav, máme za to, že poškodený v trestnom konaní jasne, zrozumiteľne a opakovane popísal skutkové okolnosti, za akých došlo k predmetnému skutku a na základe, ktorých mu vznikla odôvodnená hrozba, že druhá reportáž môže spôsobiť inú ťažkú ujmu na jeho povesti, majetkových právach, osobnostných právach a podobne, tak ako to bolo v prípade prvej reportáže zo dňa 5.4.2016 a následne jej uverejnenie v článku na internetových portáloch, pričom to bol práve [REDAKOVANÉ] ktorý poškodenému dňa 3.5.2016 osobne a jasne povedal, že mieni vtom pokračovať. Poškodený tiež opakovane zdôvodnil, prečo podával trestné oznámenie až s odstupom času, pričom tieto tvrdenia podložil aj článkami z médií deklarujúcich jeho obavy z osoby [REDAKOVANÉ] ako osoby s kriminálnou minulosťou.“

5. V súvislosti s procesnou použiteľnosťou súkromných nahrávok, resp. SMS správ sťažovateľ zotrval na presvedčení o ich použiteľnosti a zdôraznil, že je potrebné vnímať ich v celkovom kontexte, napr. v súvislosti s výberom finančnej hotovosti, výpoveďami svedkov a pod. Navyše, tieto správy jednoznačne potvrdzujú prípravu druhej reportáže. Uvedené tvrdenia sťažovateľ zhrnul tak, že „by mal podľa nášho názoru jednoznačne prevažovať vyšší záujem spoločnosti na odhalovaní trestných činov pred záujmom na ochranu súkromia osôb alebo skupín, ktoré tieto činy páchajú“.

6. Sťažovateľ aj v ústavnej sťažnosti zotrval na názore, že vyšetrovateľ sa so znaleckým posudkom, ktorý bol vyhotovený s cieľom verifikovania vierohodnosti výpovede sťažovateľa, nevysporiadal dostatočným spôsobom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta porušenie práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresnej prokuratúry, ktorým bola jeho sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania zamietnutá ako nedôvodná.

8. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry uviedol, že právo fyzickej osoby na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (II. ÚS 42/00). Ústavný súd taktiež vyslovil, že «Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy... nie je ani oprávnenie „každého“, aby na základe jeho návrhu (podnetu) bol orgán prokuratúry povinný podať obžalobu proti označeným osobám. Takéto základné právo „každého“ nie je upravené ani v ústave, ani v Trestnom poriadku, prípadne v zákone o prokuratúre.» (I. ÚS 64/96, II. ÚS 42/00). Ani z čl. 6 dohovoru (pokiaľ je jeho aplikovateľnosť založená na „trestnom obvinení“ inej osoby) poškodenému nevyplýva v trestnom konaní právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti niekomu (pozri rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach *Helmers v. Švédsko* z 29. 10. 1991, § 29; *Perez v. France* z 12. 2. 2004, bod 70).

9. Ústavný súd tak zotrváva na doktríne, podľa ktorej trestné konanie predstavuje vzťah medzi páchatelom a štátom, a teda nie je ústavne zaručené právo tretej osoby (oznamovateľa, poškodeného), aby iná osoba bola stíhaná a odsúdená. Ústavný súd zachováva zásadu zdržanlivosti, pokiaľ ide o preskúvanie rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní prijatých v ranných fázach trestného konania.

10. Na druhej strane si je ústavný súd vedomý pozitívnej povinnosti štátu zabezpečiť ochranu základných práv dotknutých subjektov, a to aj prostredníctvom efektívneho trestného konania, resp. že v určitých situáciách možno hovoriť o účinnej ochrane (poškodených obetí trestnej činnosti) len prostredníctvom trestného práva. V tomto kontexte ústavný súd pripomína, že požiadavka efektívneho trestného konania (efektívneho vyšetrovania) predstavuje len procesnú povinnosť tzv. náležitej starostlivosti, nie však povinnosť vo vzťahu k výsledku trestného konania. Účinné vyšetrovanie tak nezaručuje žiaden konkrétny výsledok, ale len povinnosť náležitého postupu, keď príslušné orgány budú konať kompetentne a efektívne, teda tak, aby ich postup bol spôsobilý vyústiť do potrestania zodpovednej osoby.

11. S prihliadnutím na zásadu zdržanlivosti môže ústavný súd na podklade sťažnosti poškodeného zasiahnuť do rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní vydaného v tzv. prípravnom konaní len v prípade flagrantného pochybenia orgánu činného v trestnom konaní s intenzívnymi pretrvávajúcimi následkami pre poškodeného.

12. V podstatnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa ide o skutkové tvrdenia, ktoré však ústavný súd nemá právomoc verifikovať, pretože nie je skutkovým súdom, ale je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti a v tomto nemôže vykonať dokazovanie. Ústavný súd nevykonáva procesné úkony trestného konania a ani nehodnotí (nevyhodnocuje/neprehodnocuje) dôkazy vykonané orgánmi činnými v trestnom konaní (ale ani všeobecnými súdmi) a nemôže ani nahrádzať nimi prijaté právne závery, pokiaľ nie sú v zjavnom rozpore so znením, zmyslom a s účelom vo veci aplikovaných právnych noriem. Úloha ústavného súdu v tejto veci predovšetkým spočíva v zistení, či orgány činné v trestnom konaní, ktoré sa na vyšetrovaní prípadu zúčastnili, vykonali jeho účinné úradné vyšetrovanie, t. j. či pre objasnenie okolností prípadu bolo zo strany konajúcich orgánov verejnej moci urobené maximum.

13. Z napadnutého uznesenia okresnej prokuratúry vyplýva, že sťažovateľ namietal (vo vzťahu k uzneseniu vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania) tie isté skutočnosti, ktoré tvoria podstatu ústavnej sťažnosti.

14. Ústavný súd však nie je alternatívnou a ani ďalšou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov alebo v tomto prípade orgánov činných v trestnom konaní. V dôsledku toho sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi, v danej veci orgánmi činnými v trestnom konaní (vrátane ich procesného postupu) s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010, III. ÚS 464/2017). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu (orgánov činných v trestnom konaní) môžu byť preto predmetom kontroly zo strany ústavného súdu zásadne len vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

15. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia okresnej prokuratúry, v ktorom prokurátorka konštatovala nepochybnosť zistení vyšetrovateľa, teda že skutok, pre ktorý sa trestné stíhanie proti konkrétnym osobám viedlo, sa nestal. Bez potreby opätovného citovania príslušných pasáží z napadnutého uznesenia okresnej prokuratúry je zrejmé, že v danej veci došlo k naplneniu všetkých požiadaviek kladených na účinné úradné vyšetrenie prípadu, ktoré vyústilo do hodnoverného objasnenia všetkých jeho okolností.

Napadnuté uznesenie okresnej prokuratúry nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a jej postup a právne závery ňou vyslovené v napadnutom uznesení je nutné považovať za výraz autonómneho prokurátorského rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať.

16. V rámci predbežného prerokovania ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľom napadnuté uznesenie okresnej prokuratúry nesignalizuje možnosť porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorej dôvodnosť by bolo potrebné preskúmať po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, resp. ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením okresnej prokuratúry a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení. Ústavnú sťažnosť preto v časti namietajúcej porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresnej prokuratúry odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. februára 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu